

Rolul parametrilor comunicării prin social–media în promovarea sistemului (ultra)elitist francez napoleonian de înalte studii PGE (Prépa–Grandes Ecoles)–un sistem educativ ultraselectiv, ultraperformant și unic în lume, care domină învățământul universitar francez (LMD) de sute de ani ^(o)

Prof. univ. dr. Thomas CSINTA*



Școlile Superioare franceze de Înalte Studii (Les Grandes Ecoles), de „dimensiuni” mult mai mici decât universitățile (școlarizând, în principiu, doar câteva sute de studenți) sunt instituții de învățământ superior de înalt nivel academic, (ultra)elitiste, deosebit de selective (accesibile numai unui procent de cca 6-7% dintre absolvenții cu diplomă de bacalaureat) și performante, fiind considerate în Franța, ca filiera școlară (educațională) „tradițională” și „regală” către o carieră profesională de înalt nivel în domeniul științelor fundamentale, în domeniul ingineriei și tehnologiei (de vârf), al economiei naționale, al justiției, al securității naționale, al culturii și civilizației, în domeniul medical și farmaceutic, literar–artistic sau în domeniul militar și industria armamentului, precum și în domeniul administrației publice centrale sau locale de stat.

Accesul în aceste școli, constituite într-un consorțiu (cluster) național „**La Conférence des Granders Ecoles–CGC**”, o asociație creată în 1973 (conform legii asociațiilor din 1901), în general, are loc după absolvirea unei școli pregătitoare **CPGE (Classes Préparatoires aux Grandes Ecoles)** cu o durată de 2/3 ani (post-bac) echivalentă cu primul ciclu universitar (Licența). Sistemul Școlilor Superioare franceze de Înalte Studii (Les Grandes Ecoles), după modul în care ele sunt accesibile, precum și după modul în care ele funcționează ca instituții educaționale (de învățământ superior) și de cercetare, este unic în lume. **Prin tradiție, obținerea unei diplome de „Grande Ecole”** este una dintre cele mai mari realizări ale unui tânăr francez și ca urmare, și o condiție „**sine qua non**” pentru ca acesta să poată fi considerat un „intelectual”, conform definiției moderne a termenului din punct de vedere sociologic (persoană cu un înalt nivel academic care desfășoară, esențial, o activitate spirituală creatoare într-unul sau mai multe domenii ale vieții, datorită capacităților sale de analiză de sinteză și de abstractizare; angajată profund în gândirea critică, în cercetare și în autorefecție; autor de lucrări destinate publicului larg, care contribuie la progresul societății, la prosperitatea ei spirituală și materială).

*Research professor în MASS (Matematici Aplicate în Științe Sociale), Redactor șef și director al magazinului cotidian cultural–educațional și de cercetare în științele sociale (socio–judiciare) franco–român „Jurnalul Bucureștiului” („Le Petit Parisien”), Director științific al CUF (Consultanță Universitară Franco–Română, studii & cercetări de pe lângă școlile superioare franceze de înalte studii–Les Grandes Ecoles) București–CFG (Conférence des Grandes Ecoles) Paris și jurnalist de investigații criminale, detașat permanent din partea ONU la Curțile cu Jurați ale TJF (Tribunalele Judiciare Franceze)

Prin tradiție, obținerea unei diplome de „Grande Ecole” este una dintre cele mai mari realizări ale unui tânăr francez și ca urmare, și o condiție „**sine qua non**” pentru ca acesta să poată fi considerat un „intelectual”, conform definiției moderne a termenului din punct de vedere sociologic (persoană cu un înalt nivel academic care desfășoară, esențial, o activitate spirituală creatoare într-unul sau mai multe domenii ale vieții, datorită capacităților sale de analiză de sinteză și de abstractizare; angajată profund în gândirea critică, în cercetare și în autorefecție; autor de lucrări destinate publicului larg, care contribuie la progresul societății, la prosperitatea ei spirituală și materială).

Prestigioasa asociație CGE are ca membri activi 174 de școli superioare (și ceva mai multe, cu statut de asociare), deosebit de (bine) cotate în Franța, dar și în străinătate (Europa, SUA, Canada, Japonia, etc.) atât în topul școlilor reputeate, pentru învățământul lor elitist pe care îl promovează cât și pe piața de competențe, respectiv, pe piața muncii [130 de școli superioare de ingineri, printre care „X–Polytechnique”, „Mines–Școala Națională Superioară de Mine–Paris”, „Ecoles Centrales–Școlile Centrale”, „Aero Sup’–Școala Națională a Aeronauticii și Spațiului”, „Arts et Metiers–Școlile Superioare de Arte și Meserii”, „Ponts et Chaussées–Școala Națională de Poduri și Șosele”, „Supelec–Școala Superioară de Electricitate”, „Telecoms–Școlile Naționale Superioare de Telecomunicații”, „Écoles nationales de l’aviation civile–ENAC–Școala Națională a Aviației civile”, 27 de școli economico-comerciale și de management, printre care „HEC–Înalte Studii Comerciale”, „ESSEC–Școală Superioară de Științe Economice și Comerciale”, „ESCP–Școala Superioară de Comerț Paris”, „EM Lyon–Școala de Management Lyon”, „EDHEC–Ecole de Haute Etudes Commerciales–Școala de Înalte Studii Comerciale”, grupul ESC (Școli Superioare de Comerț), 17 alte școli în domeniul administrației publice, social–politice, de artă, printre care și cele 4 celebre **Școli Normale Superioare–„ENS–Normale Sup”**, școli superioare științifice–**ENS/Normale Sup’, de la Paris –Ulm, Paris–Saclay, Lyon și Rennes**), „**Ecole Naționale d’Administration–Școala Națională de Administrație–ENA**”, „Institutul de Studii Politice–IEP–Sciences Po”, „Ecole de Haute Etudes en Sciences Sociales–Școala de Înalte Studii în Științe Sociale–EHESS”, „Ecole Naționale de la Magistrature–Școală Națională de Magistratură ENM”, „Ecole de l’Air–Școala Superioară al Aerului”, „Ecole Militaire–Școală Militară– Saint Cyr–Military Academy”].

Indiferent de modul lor de organizare și de statutul lor (publice sau private, consulare sau private sub contract cu statul, universitare sau independente), Școlile Superioare franceze de Înalte Studii (Les Grandes Ecoles) propun în principiu un învățământ în 3 ani (uneori în 4 ani–**Normale Sup’**, cu **Agrégation**–un concurs național de înalt nivel academic, deosebit de dificil, în ultimul an/anul 4) și o gamă vastă de specializări în toate domeniile de activitate ale societății civile precum și domeniul militar, al securității statului sau în domeniul apărării naționale. Majoritatea dintre aceste școli sunt de **ingineri** (278) și **economico-comerciale** (286), iar multe dintre ele sunt foarte vechi (centenare sau bi, tricentenare), **foarte celebre și prestigioase** cum sunt: **Școala Politehnică** (Polytechnique/X), **Școala Specială Militară Saint Syr** (ESM Saint Syr), **Școala Națională Superioară de Mine Paris** (Mines), **Școala Națională Superioară de Poduri și Șosele Paris** (Ponts et Chaussées), **Școala Națională Superioară a Aerului și Spațiului** (Aero’Sup), **Școala Superioară de Electricitate** (Sup’Elec), **Școlile Centrale** (5), **Școala Națională Superioară de Arte și Meserii** (Arts et Metiers), **Școlile Naționale Superioare de Telecomunicații** (Telecoms), **Școlile Superioare de Agronomie** (Sup’Agro), **Școlile Veterinare** (Veto Sup’). **Școala Superioară de Înalte Studii Comerciale** (HEC), **Școala Superioară de Științe Economice și Comerciale** (ESSEC), **Școala Superioară de Comerț Paris** (ESC Paris) **Școala de Management Lyon** (EM Lyon), **Școlile Superioare de Comerț** (Sup’ de Co), **Institutul Național Superior de Științe Economice și Comerciale** (INSEEC) sau altele care formează cadre superioare de înalt nivel în domeniul științelor, artelor, arhitecturii, justiției, politicii și administrației publice sau în domeniul militar ca **Școlile Normale Superioare** (Normale’Sup, 4), **Școala Națională de Administrație** (ENA), Institutele de Studii Politice (Sciences Po, 9), **Școala Națională de Magistratură** (ENM), **Școala de Înalte Studii în Științe Sociale** (EHESS), **Școlile Naționale de Arhitectură** (20), **Școlile Naționale de Artă** (57), **Școala Aerului** (Ecole de l’Air), etc.

(1)

În general, **CPGE (Classes Préparatoire aux Grandes Ecoles, Bac+2/3 ani universitari)**, care permit accesul în aceste școli, în urmă unui concurs scris și oral deosebit de dificil (din programa școlară ai celor doi ani post-bac), fie că sunt publice sau private, funcționează pe lângă marile și prestigioase licee franceze cu statut de „**școli postliceale**”, **dintre care cele mai renumite sunt: Louis le Grand, Saint Louis, Stanislas, Henri IV, Lavoisier, Carnot, Chaptal, Paul Valery** (Paris), **Hoche, Sainte Genevieve, Notre Dame du Grandchamp** (Versailles), **Blaise Pascal**

(Orsay), **Saint Jean**, **Albert Chatelet** (Douai), **Lazaristes**, **Sainte Marie**, **Le Parc**, **Chartreux**, **Ampère** (Lyon), **Lakanal** (Sceaux), **Pierre de Fermat**, **Ozenne** (Toulouse), **Montaigne**, **Lebrun** (Bordeaux), **Kleber**, **Licee Internațional** (Strasbourg), **Champollion** (Grenoble), **Joffre** (Montpellier), **Thiers**, **Notre Damme de Sion** (Marsilia), **Clemenceau** (Nantes), **Massena** (Nisa), **Henri Poincaré** (Nancy), **Saint Vincent Providence** (Rennes), **Descartes** (Tours), **Saint Paul**, **Gaston Betger**, **Faidherbe** (Lille), **Catnot** (Dijon), **Corneille** (Rouen), **Blaise Pascal** (Clermont-Ferrand), **Kerichen** (Brest), **Henri Bergson**, **Mongazon** (Angers), **Louis Thuillier** (Amiens), **Pothier** (Orléans), **Bertholet** (Annecy), **Francois 1^{er}** (Havre), **Gay Lussac** (Limoges), **Malherbe** (Caen), **Vernet** (Valence), **Claude Fauriel** (Saint Etienne), **Montaigne** (Mulhouse), **Touchard** (Le Mans), **Louis Percaud** (Besancon), **Dumont d'Urville** (Toulon), **Emmanuel d'Alzon** (Nîmes), **Rene Josue Valin** (La Rochelle), **Dupuy de Lome** (Lorient), **Jean Bart** (Dunkerque), **Franklin Roosevelt** (Reims), etc.

Există însă și câteva „**independente**” foarte repute, clasate în top-ul claselor pregătitoare, cum sunt: **Integrale**, **Prepacom-Prepasup**, **Inițiale**, **Ipecom**, **HEC CCI**, **Ipesup**, **ISTH-ES**, etc. Accesul în aceste **CPGE** este deosebit de selectiv și sunt consiliile profesoriale ale acestora care își aleg studenții împreună cu comitetul director, pe baza unui dosar (după o serie de criterii fiabile, „standardizate”), în care este prezentat detaliat nivelul de pregătire al absolventului de liceu, rezultatele sale școlare atât la disciplinele fundamentale de profil cât și la cultură generală, atât în timpul anilor de studii cât și la bacalaureat, precum și recomandările profesorilor de specialitate.

De ordinul a câtorva sute pe întreg teritoriul Franței, GPGE sunt specializate în 3 mari filiere care „**prelungesc prin continuitate**” cele 3 tipuri de bacalaureatele generale specifice (pe profile):

Științifico-Inginerești („**Maths Sup**” - anul 1, „**Maths Spé**” - anul 2, cum sunt ele cunoscute în mod tradițional), astăzi numite și grupate în anul 1 astfel: **MPSI** (Matematică-Fizică-Științe Inginerești); **PCS** (Fizică-Chimie-Științe Inginerești); **PTSI** (Fizică-Tehnologie-Științe Inginerești), respectiv, **BPCST 1** (Biologie-Chimie-Fizică-Științele Vieții și Pământului, inclusiv, **Științe agronomice și Științe veterinare**), iar în anul II: **MP** (Matematică-Fizică), **PC** (Fizică-Chimie), **PT** (Fizică-Tehnologie) și **PCPST 2**, care permit accesul în **Școlile Normale Superioare** (Științifice), în **Școlile de Ingineri** (inclusiv cele de Agronomie), precum și în cele Veterinare. ⁽²⁾

Economico-Comerciale („**Prépa HEC1**”-Înalte Studii Comerciale-anul 1 și **Prépa HEC2**”-Înalte Studii Comerciale-anul 2, cum sunt ele cunoscute în mod tradițional), astăzi numite și grupate astfel: **ECS** (Economic-Comercial, filiera Științifică); **ECE** (Economic-Comercial, filiera Economică) și **ECT** (Economic-Comercial, filiera Tehnologică), care permit accesul în **Școlile Normale Superioare** (Științifice), în **Școlile Superioare de Științe Economice și Comerciale**, respectiv, în majoritatea **școlilor în domeniul științelor socio-umane**, inclusiv, în **cele juridice**. ⁽³⁾

Literar-Artistice (tradițional cunoscute sub numele: „**Hypokagne**”-anul 1 și „**Khagne**”-anul 2), care permit accesul în **Școlile Normale Superioare**, **Școlile de științe sociale și politice**, precum și în **cele juridice** sau cele de **arhitectură** interioară (design, decorațiuni interioare, etc.), **de muzică și artă dramatică** (teatru, film, televiziune, actorie, imagine, sunet, regie, scenografie, desen, pictură, sculptură, audiovisual), etc. ⁽⁴⁾

În ultimii ani de liceu, având în vedere calitatea învățământului, precum și posibilitățile cu totul deosebite, pe care le oferă Școlile Superioare de Înalte Studii pe piața muncii atât în Franța cât și în străinătate, din ce în ce mai mulți absolvenți de liceu se orientează către **CPGE**, în **detrimentul universităților franceze**, care sunt mult mai slab cotate de către **DRH** (Directorii de Resurse Umane) din cadrul marilor companii industriale sau financiar-economice franceze. Subliniez aici faptul ca în ciuda nivelului mult mai scăzut al învățământului în universități eșecul școlar în primii ani de studii, respectă o lege de probabilitate de tip „**Legea 1/2**” din teoria dezintegrărilor radioactive și numai cca 1/4 dintre cei înscriși în Licență reușesc sa obțină diploma în 3 ani, ceea crește la cca 1/2 în Master, în numai 2 ani.

În acest secol numărul elevilor/studentilor „**preparatoriști**” (admiși în **CPGE**-Clase Pregătitoare pentru Concursurile de Admitere în Școlile Superioare de Înalte Studii) a înregistrat o creștere semnificativă. **Anual, printre ei, se numără și câteva zeci de absolvenți ai liceelor prestigioase din România, care fac pregătire în cadrul instituției CUF-Consil Universitaire-Formation-Recherche auprès des Grandes Ecoles françaises din România**. Astfel, dacă, cu 2 decenii în urmă, în anul universitar 2000-2001 numărul lor era de 70.263 (în toate cele 3 tipuri de clase

pregătitoare confundate), în ciuda dificultăților de a fi admis în aceste CPGE, acum, numărul lor a ajuns la peste 80.000, (o creștere de cca 8,78%), din care 62% în cele științifice-ingenerești, 24% în cele economice-comerciale și 14% în cele literare-artistice. În schimb, numărul studenților din cele 85 de universități franceze a diminuat la 635.714 de la 708.800, în același interval de timp. ⁽⁴⁾

Există, desigur, o diferență semnificativă și între costurile studiilor celor două categorii de elevi/studenți „**preparatoriști**” și „**universitari**”. Dacă în universități (Licență, primul ciclu universitar), pregătirea unui student costă în medie între **8.000–10.000 €**/an, într-o școală pregătitoare (bac+2/3 ani de studii) costul unui „**elev preparatorist**” variază între **13.500–20.000€**/an. Subliniez aici însă faptul că și volumul de ore într-o **CPGE** (în care cursurile debutează la începutul lunii septembrie și se termină pe la mijlocul lunii iulie, anul următor) este considerabil mai mare decât în **Ciclu I de studii** (Licență) într-o universitate clasică (tradițională).

În principiu, clasele pregătitoare științifico-ingenerești acceptă între 75-80% studenții propuși de către consiliile profesionale ale liceelor de origine (proveniență), în timp ce cele economico-comerciale numai între 45-50%, iar cele literar-artistice, numai între 30-35%. ⁽⁶⁾ În schimb, dacă în cele științifico-ingenerești și literar-artistice au acces și absolvenți de liceu care provin din medii sociale, relativ, defavorizate, în cele economice-comerciale, o mare majoritate de studenți au o situație materială deosebit de bună, cu atât mai mult cu cât majoritatea acestora sunt fie private (independente), fie consulare (sub tutela CCI-Camerelor de Comerț și Industrie), în cazuri mai rare private sub contract cu statul („semiprivat”), ca de altfel și școlile economice și comerciale, respectiv, cele de management.

Desigur, sistemul de învățământ superior (ultra)elitist al școlilor superioare franceze de de înalte studii (Les Grandes Ecoles) încurajează accesul elitelor, fără nici măcar o excepție, și are puse la punct o serie de dispozitive sociale (burse de studii, împrumuturi bancare pe termen lung cu dobândă 0%, etc) care să vină în ajutorul candidaților lor cu o situație financiară modestă. Unele școli superioare de înalte studii (**INSA Lyon–Institutul de Științe Aplicate/de Tehnologie din Lyon**, institutele de Sciences Po, etc) au implementat chiar și dispozitive de „discriminare pozitivă”, permițând accesul la concursul de admitere, nu numai elevilor/studenților preparatoriști dar și celor cu **Licență** (L2/3), **DUT** (Diplomă universitară de Tehnologie), **BTS** (Brevet de Tehnician Superior), diplome de învățământ social-economic sau tehnologic de scurtă durată (Bac+3 ani de studii), etc.

Merită să menționăm aici și faptul că din păcate, în ultimii 40 de ani numărul elevilor-preparatoriști absolvenți de clase pregătitoare, proveniți din medii familiale defavorizate a scăzut, totuși, considerabil, respectând tot o **lege de tip „1/2”**. Astfel, dacă în **Normale Sup’** la sfârșitul anilor 1970, cca 14% dintre studenți erau de origine socială modestă (proveniți din familii de muncitori), astăzi numărul lor nu reprezintă decât 7%. Și în alte școli de înalte studii, indiferent de profil, procentul de mixitate socială este relativ scăzut, numărul studenților provenind din medii sociale favorizate (din părinți intelectuali, înalți funcționari ai statului, militari de rang înalt, etc.) este considerabil, predominant.

Dorind să-și îmbunătățească și calitatea învățământului în primul ciclu universitar și să rivalizeze cu clasele pregătitoare de pe lângă marile licee tradiționale, cca **20 de universități**, mai cotate în topul universităților, au înființat și ele clase pregătitoare, **Prépa–Licență**, care sunt integrate, ca profil, în cadrul Licenței (universitățile: **Paris 9–Dauphine, Bretagne-Sud, Poitiers, Haute-Alsace, Pointe à Pitre**, etc.).

În principiu, „**studenții preparatoriști**” în Licență (L1-L3), sunt absolvenți de liceu, care au eșuat (la limită) în privința admiterii lor în **CPGE** tradiționale (de pe lângă licee), fiind însă admiși la universitate cu „**magna cum laude**” – cu un nivel de pregătire mult mai ridicat decât colegii lor „**universitari**”, admiși prin intermediul procedurii clasice **Parcours Sup.** Astfel, ei vor parcurge programa celor 2 ani de **Prépa–CPGE**, în 3 ani (pe întreaga perioadă a **Licenței L1-L2-L3**) și dacă reușesc să facă față, vor obține același atestat ca și colegii lor din **Prépa–CPGE** tradiționale și se vor putea prezenta la aceleași concursuri de admitere exigente și clasice (accesibile numai absolvenților din CPGE) ca și „**preparatoriștii tradiționali**” Din contră, pe toată durata Licenței, ei vor parcurge și programa acesteia și în orice moment pot renunța la **Prépa–Licență** pentru a se consacra în integralitate studiilor universitare pe care le urmează, în paralel.

În general, clasamentul **CPGE** se stabilește în funcție de numărul „elevilor preparatoriști” (studenților) care reușesc la marile și tradiționale concursuri de admitere: **Științifice** (**ENS**), **Ingenerești** (**X, Mines-Ponts, Centrale-Supelec, CCP, E3A**), **Comerciale** (**HEC, ESSEC, ESCP, EDHEC**,

EM Lyon), **Militare** (Saint Cyr-„Spéciale”, Ecole de l’Air-„Le Piège”, Școală Navală-„La Baille”, Școala militară a Aerului), **Științe Administrative, Social-Politice** (ENA-Școala Națională de Administrație, IRA-Institutele Regionale de Administrație, ENM-Școala Națională de Magistratură, Institutele de Sciences Po, EHESS), **Artistice** (ENSMDP-Școala Națională Superioară de Muzică și Dans Paris, inclusiv cu FSMS-filierea muzician-inginer de sunet, ENSLL-Școala Națională Superioară „Louis Lumière”, FEMIS-Școala Națională Superioară pentru de Imagine și Sunet-Paris, ENSTTL-Școala Națională de Artă și Tehnici Teatrale-Lyon), etc. ⁽⁶⁾

Conform ultimelor statistici efectuate de către presa specializată, **topul primelor 5 clase pregătitoare** ar fi următorul (cu toate că surse diferite, indică „mici” variații în clasament):

- **Clase Pregătitoare Științifico-Inginerești:** Liceul Sainte Genevieve (Versailles, Paris); Liceul Hoche (Versailles, Paris); Liceul Stanislas (Paris); Liceul Henri IV (Paris); Liceul Louis le Grand (Paris)
- **Clase Pregătitoare Economice-Comerciale:** Liceul Sainte Genevieve (Versailles, Paris); Ipsup (Paris); Liceul Louis le Grand (Paris); Liceul Saint Louis (Paris); Liceul Henri IV (Paris)
- **Clase Pregătitoare Literare-Artistice:** Liceul Chateaubriand (Rennes); Liceul Henri IV (Paris); Liceul Fenelon (Paris); Liceul Edouard Herriot (Paris); Liceul Condorcet (Paris)

Conform MEN (Ministerul Educației Naționale franceze, ordonanță din 27 august 1992), o „școală de înalte studii” (**grande école**) este un institut de învățământ superior (public, privat sau privat sub contract cu statul, respectiv, consular) **deosebit de exigent, dispunând de un corp profesoral de elită, care își selectează candidații printr-un concurs de admitere foarte sever** (scris și oral) și **propune un învățământ de înalt nivel academic**, pentru frecventarea căruia sunt necesare cunoștințe de specialitate și de cultură generală mai mult decât aprofundate!

Merită de subliniat și faptul că există și școli superioare de înalte studii foarte apreciate, prestigioase (în general, private, fără contract cu statul, de interes general) care nu sunt abilitate de către **Ministerul Educației și Cercetării**, deci ale căror diplome (proprii) nu sunt recunoscute oficial de către acesta (pentru că nu respectă un învățământ universitar clasic, tradițional, specific învățământului laic, însă ele sunt foarte cotate pe piața de competență și a muncii, cum este de exemplu cazul **Institutului Catolic de la Paris-La Catho de Paris** (cu sediul general în 74 rue de Vaugirard, sectorul 6, cu campusuri create la Rouen-2021 și Reims-2023, cu statut de asociație-lege 1901 de tip ONG, recunoscută de utilitate publică, în total cu cca 10.000 de studenți și 900 de enseignants-chercheurs, cu 140 de universități partenere din 49 țări) creat în 1875 care dispune de un învățământ superior organizat în 6 facultăți: **teologie și științe religioase, drept canonic, filosofie, litere, științe sociale, economie și drept, educație**), de o unitate de cercetare în domeniul religiei, cultură și societate, 4 instituții de specialitate și 11 școli asociate. Împreună cu cele 4 institute catolice franceze de la **Angers, Lille, Lyon, Toulouse**, Catho de Paris este membru al **Federației Internaționale a Universităților Catolice (FIUC)** care au ca dispozitiv de pregătire tot sistemul educațional **LMD (Licență-Masterat-Doctorat)** după reforma din 2002.

Primele școli de acest gen au fost înființate pe la mijlocul secolului XVIII, având ca scop formarea cadrelor tehnice, comerciale și militare în domeniul tehnologiei de vârf, respectiv, în domeniul agriculturii, precum și ai înalților funcționari al aparatului central de stat: **Armata și Apărarea Națională, Mine, Poduri și Șosele, Ape și Păduri, Porturi și Arsenale, Agricultură și Științe Veterinare, Administrația Centrală de Stat, Magistratură și Justiție**, etc. Pe **23 noiembrie 1994**, Statul francez a definit printr-un decret **cele 3 tipuri de CPGE** care permit accesul în aceste școli elitiste, menționate mai sus: **scientifiques** (științifico-inginerești), **économiques** (economico-comerciale), respectiv, **littéraires** (literar-artistice), cu o durată de 2 ani de studii post-bac (dintre care ultimul an „dublabil”/repetabil-pentru o mai bună performanță), echivalenți cu primii 2/3 ani universitari, după bacalaureat (în trecut, **DEUG**-Diplomă de Studii Generale Universitare, în prezent, **Licență**).

În înființarea acestor școli de înalta ținută științifică putem menționa următoarele etape importante:

1) Înaintea Revoluției Franceze: Școlile Militare, printre care și Ecole Centrale (Paris), având ca scop formarea cadrelor tehnice militare terestre și navale de înalt nivel, respectiv; Școlile de pregătire ale ofițerilor tehnici și ingineri, ale statului francez: **EICVR** (École des Ingénieurs-Constructeurs des

Vaisseaux Royaux) în 1741, **ERPC** (École Royale des Ponts et Chaussées) în 1747; **ERGM** (École Royale du Génie de Mézières) în 1748 și **EMP** (École des Mines de Paris) în 1783; Școlile regale militare pentru Corpul Militar al Statului: **EAM** (Ecole d'Arts et Métiers) în 1780, **ERVL** (Ecole Royale Vétérinaire de la Lyon) în 1761 și **ERVA** (Ecole Royale Vétérinaire de la Alfort- Paris) în 1765

2) În timpul Primei Republici și al Imperiului Francez, între 1794-1795 : **ECTP** (Ecole Centrale des Travaux Publics, École polytechnique–X din 1795); **École Normale** (École Normale Supérieure–ENS, Normale Sup' din 1845) și **CNAM** (Conservatorul Național de Arte și Meserii); **iar ulterior:** **EGAM** (École du Génie et de l'Artillerie) la Metz; **EIM** (École des Ingénieurs Militaires), **ENSTA** (École Naționale Supérieure de Techniques Avancées–ParisTech); **École des Géographes** (geografie și topografie); **Écoles de Marine** (Ecole navale, în 1818); **EIV** (École des Ingénieurs de Vaisseaux numită mai târziu **ENSGM**–École Naționale Supérieure du Génie Maritime, iar ulterior încorporată în **ENSTA ParisTech**); **Écoles de Navigation** (fosta Școală de Matematici și Hidrografie al Marinei statului și Școlile de Hidrografie ale Marinei Comerciale) și **ESLO** (École Spéciale des Langues Orientales), respectiv, conform legii Daunou a instrucțiunii publice, **École Spéciale Militaire de Saint Cyr** (în 1802); **ENSMSE** (École Naționale Supérieure des Mines) la Saint-Étienne în 1816; **ESCP** (Ecole Supérieure de Commerce–Sup de Co') la Paris în 1819; **ENC** (École Naționale des Chartes) în 1821; **EREF** (École Royale des Eaux et Forêts–Ecole Forestière) în 1824, **IRA** (Institution Royale Agronomique) la Grignon în 1826 și **ECAM** (École Centrale des Arts et Manufactures, pentru ingineri civili) în 1829.

3) În timpul celui de-al 2-lea Imperiu Colonial (începând din 1815): **ECLille** (École des Arts Industriels et des Mines, care devine IIN-Institut Industriel du Nord, iar ulterior École Centrale) la Lille în 1854; **ECLyon** (École Centrale lyonnaise pour l'Industrie et le Commerce, ulterior, Ecole Centrale) la Lyon în 1857.

4) În timpul Republicii a 3-a (1870-1940): **IEP** (Ecole Libre des Sciences Politiques, devenită din 1945 Institut d'Etudes Politiques–Sciences Po') la Paris în 1871; **Ecoles de Commerce** (Rouen în 1871, la Lille, la Lyon și la Marsilia în 1872, iar la Bordeaux în 1874); **ENST** (École naționale supérieure des télécommunications, fosta EST–École Supérieure de Télégraphie, respectiv, ESPT–École Supérieure des Postes & Télégraphes) în 1878; **HEC** (Ecole des Hautes Etudes Commerciales) la Paris în 1881; **EPCIP** (École de Physique et de Chimie Industrielles, astăzi ESPCI ParisTech) la Paris în 1882; **ECMarseille** (École supérieure d'ingénieurs, devenită Ecole Centrale) în 1891, **ENSEEIH** (École Naționale Supérieure d'Electrotechnique, d'Electronique, d'Informatique, d'Hydraulique et des Télécommunications, fostul „Cours Municipal d'Electricité Industrielle”) la Toulouse în 1907.

5) În timpul Republicii a 4-a și a celei de-a V-a Republici (1956-1958 și până în prezent), **ENA** (École Naționale d'Administration), **ENME** (École Nationale de la Météorologie), **ENSP** (École Naționale de la Santé Publique), **ESTP** (École Nationale des Travaux Publics de l'État), **ENSAE** (Ecole Naționale Supérieure de l'Aviation de de l'Espace, fosta ENAC–École Naționale de l'Aviation Civile), **EHES** (École des Hautes Études en Sciences Sociales), **ENSAI** (École Nationale de la Statistique et de l'Analyse de l'Information), **EA** (École de l'Air), **ESSA** (École du Service de santé des armées) la Bron (Lyon), **ENM** (École Nationale de la Magistrature), **ENGREF** (École Naționale du Génie Rural, des Eaux et des Forêts, astăzi, Agro Paris Tech), **ENSV** (École Naționale des Services Vétérinaires, astăzi VetAgro Sup'), **ESSEC** (Écoles supérieure des sciences économiques et commerciales) și **EDHEC** (Ecole de Hautes Etudes Commerciales).

În 1982 a fost creată o altă Asociație lege 1901, având ca membri 16 de școli și instituții elitiste din Franța, numită și **G16 + (CCGA-Club Carrières Grandes Ecoles)** având ca membri: **AgroParisTech**, **ENSAI**, **Centrale Paris**, **EDHEC**, **EMLyon**, **ENA**, **ENSAE**, **ESCP-EAP**, **ESSEC**, **ETP**, **Harvard** (HBS Club de France), **HEC**, **IAE de Paris**, **INSEAD**, **Mines (ParisTech, Saint-Étienne et Nancy)**, **Navale**, **Normale Sup' (ENS)**, **Polytechnique (X)**, **Ponts et Chaussées ParisTech**, **Travaux publics (ESTP)**, **Sciences Po' Paris**, **Sup'Aero**, **Sup'Élec**, **Télécom ParisTech**, precum și **CNISF** (Conseil National des Ingénieurs et des Scientifiques de France). În principiu, cca 38-40.000 de elevi sunt admiși anual în **CPGE**, în general printr-un „concurs ultraselectiv” de dosare școlare și recomandări ale consiliilor profesionale (dar, nu în rare cazuri și prin concurs scris și oral), dintre care cca 28-30.000 sunt admiși într-o școală superioară „post-prépa” (cu o durată de 3 ani) și între cca 2.000–2.200 într-o școală superioară post-bac (cu o durată de 5 ani, cu ciclul pregătitor integrat), în genul instituțiilor superioare de învățământ românești și tipic europene (clasice): Concursurile de Admitere: **INSA**, **GEIPI**, **PUISSANCE 11/FESIC**, **ADVANCE**, **AVENIR**, **SESAME**, **ACCES**, etc. ⁽⁸⁾

Originea socio-profesională a studenților (elevilor) „preparatoriști” este diferită față de a celor înscriși în universitățile franceze. Dacă cca 30-31% dintre studenții universităților au părinții lor cadre superioare sau profesioni libere (43-44% în cazul studenților în filierele farmaceutice și medicale), în cazul elevilor „**preparatoriști**” este de 54-55%. Cca 25% dintre studenții universităților au părinții lor muncitori sau mici funcționari (13-14% în filierele farmaceutice și medicale), în raport cu părinții elevilor „**preparatoriști**”, care au aceeași origine socio-profesională numai într-un procent de 11-13%.

Procentul de bursieri în **CPGE** oscilează între 20-25%. Ca regulă generală, sunt puțin elevi „**preparatoriști**” care după absolvirea unei **CPGE** nu reușesc (accidental!) la Concursurile de Admitere în Școlile Superioare de Înalte Studii, undeva, într-o școală membră a **CGE** (Conference de Grandes Ecoles). Ei vor integra „**automat**” o universitate (dintre cele 85, mai sus menționate), tot, „**automat**”, în L3 (Licență/anul 3) sau M1 (Master/anul 1), după caz, **și vor constitui „elita” studențească, „no comment”, a acesteia.**

Un studiu care am efectuat la sfârșitul deceniului trecut, a pus în evidență faptul că **CGPE** (științifico-inginerești) au absolvit 23.282 de elevi. Dintre ei, 18.552 au fost clasați „admisibili” în Școli de Înalte Studii Științifice și Inginerești (**Grandes Ecoles Scientifiques, d’Ingénieurs et de Commerce**) și 17.460 au fost declarați „**admiși**” într-una dintre școlile în care s-au prezentat la Concursurile de Admitere (mai sus menționate).

Nu toți însă s-au mulțumit cu rezultatele pe care le-au obținut. Numai 13.906 dintre concurenți s-au înscris în acele școli în care au fost admiși, restul au preferat să dubleze (să repete) anul 2 de **Prépa-CPGE** (o metodă des utilizată: **Prépa în 3 ani**), pentru ca în anul universitar următor, în urma unui alt concurs, să fie admiși într-o școală mai bună (prestigioasă) decât cea în care au fost acceptați.

În sfârșit, studenții școlilor superioare franceze de înalte studii efectuează în fiecare an de învățământ stagii finalizate cu studii aprofundate și memorii de activitate (de producție, cercetare-dezvoltare/R&D, etc.) în cadrul marilor companii franceze (majoritatea multinaționale/corporatiste) care le asigură acestora, ulterior, după absolvire, și **un loc de muncă având CDI** (Contract de muncă pe perioadă nedeterminată) foarte bine remunerat, **cu o serie facilități și avantaje materiale** (în majoritatea cazurilor în posturi de înaltă responsabilitate/direcție, conducere, manageriat, etc.), învățământ superior (Prépa-Grandes Ecoles/PGE, universități/LMD, etc.), cercetare (CNRS-Centrul Național de Cercetare Științifică, etc.), în ministere (consilieri, consultanți, experți, etc.), justiție (magistrați-judecători, judecători de instrucție, etc.), în cadrul securității naționale (serviciile de informații DGSI-Direcția generală a securității interne, DGSE-Direcția generală a securității externe, servicii de informații militare, etc.), în industria militară (a armamentului de război, de apărare, etc.), al administrației centrale de stat (partide și organisme politice naționale, etc.), care constituie și vor constitui elita intelectuală a națiunii franceze.

Desigur, asta nu înseamnă că absolvenții universităților prestigioase (cum sunt cele pariziene sau ale altor metropole franceze, Lyon, Lille, Aix-Marsilia, Toulouse, Bordeaux, Nisa, Rennes, Grenoble, etc., sau chiar și ale unor orașe mai mici ca Montpellier, Nancy, Angers, Poitiers, Tours, etc.) nu poate ocupa o funcție similară cu cele ale absolvenților de „grandes écoles”, dar șansele lor sunt mult mai limitate din cauza „tradiționalismului” care face din aceștia „**vedetele**” învățământului superior francez. Iar acest lucru se reflectă direct (vizibil), mai ales, în recrutarea cadrelor didactice universitare și de cercetare în sistemul școlilor superioare de înalte studii, care preferă în postul de „**enseignant-chercheur**”⁽⁹⁾ (conferențiar/profesor universitar) un absolvent de grande école (fără doctorat), unui candidat cu **titlul academic PhD** (obținut în cadrul ciclului 3 a unei universități). Cu alte cuvinte, nu numai directorii marilor companii multinaționale, dar și factorii de decizie (președinți, directori, rectori, etc.) din marile instituții de învățământ superior (și în special, din cele prestigioase, private) consideră că **o diplomă de grande école** (diplomă de ciclul 2 universitar) **valorează mult mult decât un doctorat** (diplomă de ciclul 3) obținut la universitate, care de altfel, în sistemul educativ superior francez nu poate fi obținut decât în urma unui **Master de Cercetare** (M2 și nu un master general) și este rezervat, aproape în exclusivitate, celor care urmează să-și desfășoare activitatea fie în învățământul superior, fie în cercetare. Aceste cadre didactice, conform fișei postului au ¼ din activitatea lor consacrată cursurilor (128h/an) iar restul, activității lor de cercetare (puternic centrată pe subiectele de concursuri cu probleme deschise, **Capex, Agrégation-titularizări în învățământul secundar și primul ciclu universitar**) și elaborării de articole (în special pentru concursuri), direcție de teze de doctorat, congrese, conferințe, etc.

Notă. Menționez aici că (încă) majoritatea universitarilor francezi sunt convinși și de faptul că celebrul concurs național **Agréation** (intern sau extern–titularizare în ciclul secundar, primul ciclu universitar și clase pregătitoare pentru școlile superioare de înalte studii–considerat ciclul 3 de studii) se bucură de mai mult respect și prestigiu în lumea academică decât **doctoratul (PhD)** obținut într-o universitate, pentru că acesta are loc **din toate ramurile unei discipline fundamentale (sau aplicate)** și la un nivel foarte ridicat (M2/Master anul 2). În ceea ce privește „echivalența” dintre studiile efectuate în cele două sisteme de învățământ superior, cel (ultra)elitist PGE (Prépa–Grande Ecole) și cel de „masă” LMD (universitate), un titular de doctorat obținut la o universitate poate integra un „grande école”, numai prin intermediul dispozitivului educațional „admitere paralelă”, doar în anul 2 și numai dacă există (rămân) locuri libere (în urma unui abandon, transfer într-o altă școală, etc.).

Într-un asemenea context, conform „**regulii de aur**” (Legea 1/2), a echivalenței, un nivel de bac+8 ani de studii în sistemul universitar LMD corespunde unuui nivel de bac+4 ani de studii în sistemul „școlar” PGE. ⁽⁹⁾ **Concursul de Agrégation** nu trebuie confundat cu cel de **Agégation de l’enseignement supérieur**, care se adresează titularilor de doctorat în **droit, științe politice și gestiune** pentru obținerea titlului de **enseignant–chercheur** (profesor universitar).⁽¹⁰⁾

În sfârșit, faptul că în ciuda elitismului pe care îl (re)prezintă sistemul **PGE (Prépa–Grandes Ecoles)**, acesta este (foarte) puțin cunoscut încă la nivel internațional, are la bază 2 factori complementari care acționează simultan asupra parametrilor comunicării, cu precădere, prin social–media. Pe de o parte, cred că aceștia nu au fost aleși convenabil, pentru a fi reprezentativi grupurilor de interes, în special, tineri cu abilități intelectuale înalte, iar pe de altă parte, acest public–țintă nu (mai) este suficient de motivat și interesat să facă eforturi intelectuale pentru a putea face față unui asemenea sistem complex, de înalt nivel academic (chiar dacă este gratuit!), având în vedere alternativele de care dispune (pe care le are la dispoziție) în momentul de față, chiar dacă acestea implică costuri mari, iar rambursarea datoriei (sumelor împrumutate!), ridică, nu rareori, serioase probleme.

Acest fenomen am constatat și noi, cadrele didactice titulare și asociate CUFR (Consultanța Universitară Franco–Română, studii și cercetări de pe lângă școlile superioare franceze de înalte studii), dintre care majoritatea consideră că apelarea cu încredere la o firmă specializată în servicii de promovare (cu o strategie de comunicare eficientă) pe canalele (rețelele) de socializare este o **condiție sine qua non** pentru conștientizarea, cel puțin, a **publicului francofil**, care necunoscând sistemul PGE se orientează, în Franța, către sistemul universitar LMD, considerat pe plan național în învățământ superior, oarecum, „second hand”.

Ca urmare, **pentru a putea fii promovat** cu rezultate (foarte) bune, calitatea și conținutul parametrilor de comunicare ai CUFR trebuie să prezinte un coeficient ridicat de eficiență, ceea ce înseamnă, practic, implementarea noilor parametrii, tehnici și tehnologii moderne de promovare utilizate în social–media (printre care și UTM–Urchin Tracking Module, care se adaugă la adresa URL cu scopul de a identifica sursa de trafic care va fi apoi transmisă către Google Analytics, SEO–Search Engine Optimization, Campanii social media și PPC–Pay-Per-Click, Programe de afiliere, etc.), pentru că suntem convinși că puterea mediului online este determinantă, fără care, astăzi este foarte greu (practic, imposibil) să ajungem la publicul–țintă, într-un context în care cca 60% din populația adultă de pretutindeni accesează cel puțin o rețea de socializare.

Bibliografie (Jurnalul Bucureștiului)



⁰Accesul în sistemul (ultra)elitist francez napoleonian de Înalte Studii „Grandes Ecoles” (științifico–ingineresti, economico–comerciale, medico–farmaceutice, social–politice, literar–artistice, judiciare, militare, etc.), un sistem educativ ultrasectiv, ultraperformant și unic în lume, care domină învățământul superior francez de sute de ani (prof. univ. dr. Thomas CSINTA–Paris)

¹ Excellence académique française. Classement des écoles d’ingénieurs

² Les CPGE (Classes Préparatoires Scientifiques-Maths Sup, Maths Spé) aux concours d’entrée aux Grandes Ecoles d’Ingénieurs (MP, PC, PSI, PT), Le palmarès des Prépas Scientifiques (Maths-Physique MP et Physique-Chimie PC), Le palmarès des Prépas Scientifiques Appliquées (Physique Sciences de l’Ingénieur-PSI et Physique Technologie–PT)

³Les CPGE (Classes Préparatoires Economiques et Commerciales-prépas HEC) aux Concours d’entré aux Grandes Ecoles de Commerce et de Management (ECS, ECE, ECT), Le palmarès des Prépas économiques et commerciales (Prépas HEC)

⁴Les écoles d’art

⁵ Autonomie universitaire. Liste des Universités françaises autonomes; Etudes de Droit en France; Etudes d’Economie en Université (France), Etudes de Médecine en France; Licence de Psychologie (Bac+3) en université

⁶Les chances de réussite en L–M à l’Université (L’Etudiant)].

⁷ Les Grands Concours Classiques d’Ingénieurs (Niveau Bac + 2 sur Classes Préparatoires Scientifiques); Classement des Grandes Ecoles d’Ingénieurs françaises accessibles au niveau bac+2, Les Grands Concours Classiques des Ecoles de Commerce au niveau Bac+2 ans (Prépa); Palmarès des Grandes Ecoles de Commerce (Management et Assurances) délivrant la grade de Master, Classement général des Grandes Ecoles de Commerce (Sciences de Gestion–Management)

⁸Les grands Concours des Grandes Ecoles Ingénieurs post–bac, Grandes Ecoles d’ingénieurs post–bac, meilleurs des Grandes Ecoles par groupes d’Ecoles, Les Grands Concours Classiques des Grandes Ecoles de Commerce accessible aux niveaux Bac et Bac+1 an (Prépa)

⁹Plagiatul în lumea contemporană. (Plagiatul, boala copilăriei epigoniei. Responsabilitatea morală, răspunderea civilă și penală. Reforme structurale administrative și socio–juridice pentru combaterea cu eficacitate a plagiatului)

¹⁰ CUFR (Consultanță Universitară Franco–Română, Research & Development – Headhunting) de pe lângă Școlile Superioare Franceze de Înalte Studii (Les Grandes Ecoles). Centre of French Graduate and Postgraduate advice, education and Research & Development – Headhunting.